

KALLE KANANOJA

KAHLITUT

ORJUUDEN HISTORIA AMERIKAN MANTEREELLA

Gaudeamus

Copyright © 2021 Kalle Kananoja ja Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Jukka Aalto / Armadillo Graphics
Kartat: Hannu Linkola

KL 98.3 • UDK 980, 970

ISBN 978-952-345-105-6

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2021

SISÄLLYS

JOHDANTO: ORJANA ATLANTTISESSA MAAILMASSA	9
Orjuuden määritelmästä	17
Atlanttinen orjuus ja yhteiskunta	22
Lähteistä ja rajauksesta	25
Orjuuden kokemus	29
1. ORJUUTUS AFRIKASSA	35
Afrikkalainen orjuus	37
Kuinka paljon, mistä ja miten?	41
Miksi afrikkalaiset myivät orjia?	51
Afrikkalaiset ryhmäidentiteetit ja orjuus	54
Orjakaupan seuraukset afrikkalaisille yhteiskunnille	62
2. ATLANTIN YLITYS	68
Selviytymiskamppailuja	69
Kuolleisuus	79
Vastarinta ja kapinointi	84
3. UUSI MAAILMA	90
Miksi afrikkalaisia eikä Amerikan alkuperäiskansoja tai eurooppalaisia?	92
Mihin ja milloin?	95
Orjien työpanos	100
Kuvitellut ominaisuudet	108
Orjien musiikki ja kulttuurinen sinnikkyys	115
4. ETNISYYS, PERHE JA USKONNOLLISUUS YHTEISÖLLISYYDEN RAKENTAJINA	121
Etnisyys Amerikassa	124
Orjien perheet	132
Uskonnolliset yhteisöt	138
Poikkeavia polkuja	146

5.	SAIRAUS, TERVEYS JA PARANTAMINEN ATLANTTISESSA MAAILMASSA	153
	Orjakauppa ja tautien leviäminen	155
	Mielen sairaudet	159
	Parantaminen ja parantajat orjayhteisöissä	167
6.	VASTARINTA	182
	Vastarinnan määritelmästä	184
	Arkipäiväinen vastarinta	187
	Radikaali vastarinta ja orjakapinat	194
	Saint-Dominguen orjakapina ja Haitin synty	204
7.	ORJUUS JA RASISMIN AATEHISTORIA	212
	Rodulliset käsitykset ennen atlanttista orjuutta ja sen alkuvaiheessa ..	214
	Ruskeat orjayhteiskunnissa	220
	Rodulliset käsitykset orjuuden lääketieteessä	229
8.	VAPAUS	235
	Vapaat mustat Amerikan orjayhteisöissä	237
	Orjakaupan ja orjuuden vastainen liike	241
	Orjuuden loppu Brasiliassa ja Kuubassa	252
	Kansalaisyhteisöjä orjuuden jälkeen	257
	Paluu Afrikkaan	259
	JÄLKIKIRJOITUS: ORJUUDEN HINTA	266
	VIITTEET	275
	KIRJALLISUUS	286
	HAKEMISTO	311
	KIIITOKSET	317